

AALTJES

Van alle ziekten in de bloembollenteelt behoren aaltjes tot de groep lastig aan te pakken organismen. Hun optreden is grillig, de impact van een aantasting soms zeer groot. In twaalf afleveringen zet BloembollenVisie aaltjes in de schijnwerpers. In de negende aflevering de mogelijkheden om aaltjes te bestrijden.

Een van de niet-chemische methoden om een aantal aaltjes te bestrijden is inundatie

Aanpak aaltjes kan op veel manieren

Tekst: Arie Dwarswaard
Foto: René Faas

Hoe hou je ze buiten de deur? In de vorige aflevering kwamen de wegen aan bod waarlangs aaltjes op een bedrijf terecht kunnen komen. Die variatie is zo groot dat het bijna ondoenlijk is om aaltjesvrij te telen. En dus is de vraag relevant wat er mogelijk is om aaltjes te bestrijden of te beheersen. Daarbij gelden twee hoofdroutes: chemisch en niet-chemisch. Die laatste route heeft anno 2011 veruit het meeste te bieden.

CHEMISCH

Lange tijd gold chemische grondontsmetting als de gangbare methode om met name stengel-aaltjes en trichodoriden aan te pakken. De afgelopen 15 jaar is dat sterk veranderd. Het aantal keren dat mag worden ontsmet is wettelijk gereguleerd, en de keuze in middelen is sterk gereduceerd. Middelen op basis van metam-natrium zijn toegelaten. De afgelopen jaren is op verzoek van de KAVB door de overheid voor toepassing van dazomet (onder meer Basamid Cleanstart) een ontheffing verleend. Voor 2011 is deze aanvraag wederom door de KAVB ingediend. Naast grondontsmettingsmiddelen zijn er ook grondbehandelingsmiddelen. Hiertoe behoren de werkzame stoffen etheprofos, fosthiazaat en oxamyl. Deze hebben een werking op Pratylenchus-soorten. De werking hangt sterk af van de wijze van toediening.

NIET-CHEMISCH

Aaltjes kunnen ook op niet-chemische wijze

worden bestreden. Het aantal mogelijkheden daarvoor hangt af van het soort aaltje. Inmiddels algemeen ingevoerd op zandgrond is inundatie. Dit werkt goed tegen stengelaaltje, mits minstens twaalf weken uitgevoerd. Daarentegen wordt het destructoraaltje hiermee niet bestreden. Ook Trichodoriden worden niet volledig door inundatie gedood. Dat geldt wel voor Pratylenchus penetrans en Meloidogyne. Door inundatie op te nemen in het vruchtwisselings-schema is het mogelijk om de behandeling af te stemmen op risicovolle teelten. Al bijna 100 jaar oud is de toepassing van een warmwaterbehandeling. Dit werkt tegen onder meer blad-aaltje, destructoraaltje, stengelaaltje, krokusknolaaltje, wortellesieaaltje en Meloidogyne in gladiool, hyacint, iris, krokus, lelie, Muscari, narcis en tulp. In de brochure Aaltjesbeheersing in de bloembollenteelt van Telen met toekomst is een tabel opgenomen met de mogelijkheden per gewas, met daarbij de geadviseerde behandeling en eventuele kanttekeningen. De brochure is te vinden op de website www.duurzaamtelengebintbijjou.nl. Het geven van een warmwaterbehandeling kan na vaststelling van een besmetting, maar ook preventief. Door deze behandeling standaard toe te passen volgens de geldende adviezen is het mogelijk om de schade door aaltjes te beperken. Veel toegepast is ook de inzet van groenbemesters. De keuze daarin is op zich groot, maar de werking tegen aaltjes verschilt per groenbemester. Het Actieplan Aaltjesbeheersing heeft een zeer uitgebreide tabel opgesteld, met daarin van onder meer groenbemesters het effect op de belangrijkste aaltjes. Dit aaltjeswaardplantschema laat zien dat bijvoor-

beeld bladrammenas en gele mosterd zorgen voor een sterke vermeerdering van Pratylenchus penetrans. Ook een aantal soorten Trichodorus en Paratrachodorus, die het tabaksratelvirus kunnen overbrengen, kunnen zich matig tot sterk vermeerderen dank zij bladrammenas en gele mosterd. Daarentegen heeft Tagetes op leeg land een actief afnemend effect op Pratylenchus. Helemaal zonder minpunten is ook deze groenbemester niet. Het kan zorgen voor een vermeerdering van tabaksratelvirus. Zogenaemde zwarte braak, het leeg laten liggen van een perceel, werkt goed tegen een aantal aaltjessoorten. Wat in feite gebeurt is dat het aaltje geen voedsel meer aangeboden krijgt, en daardoor sterft. Dit werkt met name goed tegen Pratylenchus penetrans. Relatief nieuw is Japanse haver. Dit heeft eenzelfde effect als zwarte braak. Een aantal rassen zorgt voor afname van Pratylenchus penetrans. Toepassing van welke groenbemester dan ook vraagt om deskundigheid en aandacht. Alleen zo is de kans dat een teelt slaagt groot.

MONSTERNAME

Om een goed beeld te krijgen van de aaltjessituatie op het eigen bedrijf is het nemen of laten nemen van monster te overwegen. Hieraan zijn weliswaar kosten verbonden, maar de schade door aaltjes kan een veelvoud zijn van de kosten van een monster. In principe kan op alle aaltjes die schade doen in de bloembollen en vaste planten worden bemonsterd. Onderzoeksinstanties die aaltjesonderzoek kunnen uitvoeren, zijn onder meer Blgg, De Groene Vlieg, HLB en NAK. Tijdstip van monstername en tarieven zijn daar opvraagbaar.